

Қадрият — ўзликни англаш

Одамлар азал-азалдан ўзлари яшидиган худуд ёки манзилини ўша жойга алоқа-дор бирор ном билан атаб келган. Тарихдан ҳам ма-лумки, номи йўқ маҳалла, кишлаб ёки шахарнинг ўзи бўлмаган. Яерни, ота-бобола-римиз қаेरда истиқомат қил-масин, шу ернинг асл тарихини, алоҳида белгиларини ифодаловчи номлар ёки шу жойда яшаб ўтган обрўли шахсларини исмларини аба-дийлаштиришга, уларни сак-лаб қолишига ҳаракат килганлар.

Ушбу аънаналар узоқ йиллар мобайнида ўтмиш меро-сизмизнинг ахримас бўлғали сифатида халқимиз хотира-сида яшаб келди. Чунки ана шу жой номлари, яъни топо-нимларда ўша тутдаги воеқа-ходисалар, кўпинча қадриялар ўз ифодасини то-пади. Шунинг учун ҳам одамлар ўзларининг қишлоқ ёки шахарларни номи билан бурурланади, кўнглида фахр хиссими түяди.

Маълумки, халқинг ўз-эзи-ни англаш даражаси ўғани сайн тарихга муносабати ҳам кучайб боради. Бу эса уларнинг жойлар тарихи, қолаверса, уларнинг номла-рига бўлган қарашларида ҳам яққол кўринади. Ўтмиша бир давлат бошқасини босиб олар экан, унинг худудида ўз қадрияларни ифода этади-ган номларни кўпайтиришга уринган. Бунга тарихдан

кўплаб мисоллар келтириш мумкин. Масалан, Чор Россияси ўрта Осиёни мустам-лака килиб олгандан сўнг кўплаб шахарларга Кауфман, Горчаков, Айривека, Скобе-лев каби номлар берилди. Уларнинг аксариети бу худуд-ни босиб олишида фаол қат-нашган ҳарбий кўмондонлар-

даги (Кауфман, Горчаков син-гари) бази номлар XX асрнинг 60-йилларига сакла-ниб қолди. Бу эса собиқ ту-зумнинг ҳақимиз тарихий хо-тирасини камситиш, миллий ўзлих йўлидаги сиёсати-нин бир кўриниши эди.

Шу ўринда таъкидлаш ке- ракки, номида ижтимоий ту-зум ёки сиёсий максадлар

актегида яшаб келди. Мингтепадаги ишён қайтарили- маслиги учун аҳоли қириб би- тирилгач, чоризм солдатла-ри қишлоқдаги ит-мушуклар- гача отиб ташлашади. Бу хакда ўша воқеалар гувоҳи бўлган Фозилбек Отабек ўтилди. Шўролар даврида кўлгина жойларнинг чоризм билан боғлиқ номла-ри алмаштирилган бўлса ҳам, Мингтепа Марҳаматлигича ҳолди. Бунинг устига бу ата-ма эндиликда битта қишлоқлар эмас, бутун бошли туманга берилди.

Андикон вилоятидаги ушбу туман ҳали-хануз шу ном билан аталиб келинмоқда. Бу хол эса та-боболаримиз кечимишини теран хис килган ҳар бир қишини беихтиёр ўйлантиради. Истиқол тут-файли асл тарихимиз тиқла-ниб, жой номлари билан боғлиқ. Ху-сусан, Андикон вилоятидаги Марҳамат туманининг номи ана шундай номлардан би-риди.

Ушбу туман марказидаги қишлоқ XIX аср охирларига-ча Мингтепа номи билан аталиб келинган. 1898 йилги Ан-дикон кўзғолони айнан мана шуда ерда бошланган. Дукин эшон бошқилигидаги миллий озодлик ҳаракати шафқатиз-ларча бостирилган, Андикон шахри ва Мингтепа қишлоғи чор босқинчлари томонидан тўлға тутилади, юзлаб одамлар хўбига олинниб, Сибирга ёки дорга ҳукм қилинади.

Ўз-ўзидан бу ишларнинг барчasi маҳаллий аҳолининг угурунни синдириши ва топ-таш учун қилинади.

Қолаверса, қишлоқнинг тарихий Мингтепа номини йўқ қилиш, одамлар хотира-сидан батамом ўчириб ташлаш максадида у «Марҳамат» деб ўзgartirилди. Шўролар даврида кўлгина жойларнинг чоризм билан боғлиқ номла-ри алмаштирилган бўлса ҳам, Мингтепа Марҳаматлигича ҳолди. Бунинг устига бу ата-ма эндиликда битта қишлоқлар эмас, бутун бошли туманга берилди.

Турнинг марказий ўйини Наманганда «Навбаҳор» — «Пахта-кор» жамоалари ўртасида. Бу хол эса та-боболаримиз кечимишини теран хис килган ҳар бир қишини беихтиёр ўйлантиради. Истиқол тут-файли асл тарихимиз тиқла-ниб, жой номлари билан боғлиқ. Ху-сусан, Андиконнинг чоризм билан боғлиқ шафқатиз-ларча бостирилган, Андикон шахри ва Мингтепа қишлоғи чор босқинчлари томонидан тўлға тутилади, юзлаб одамлар хўбига олинниб, Сибирга ёки дорга ҳукм қилинади.

Мустакиллик бизга эрк берди, аждодларимиз хотира-сида асрлар-аввалича, ётироф этиши, қолаверса, дунёга на-мойн этиш имкониятини кўлга киритдик. Шундай экан, биз-нингча, Марҳамат тумани ва унинг марказидаги шаҳар но-мини муносаб номга алмаш-тириш даври келди. Чунки ҳар қандай жойнинг номи ўша худудда яшовчи халқнинг мил-лийлиги, хурилиги ифодаси ҳамдир.

Абдуллақон БЕГМАТОВ, профессор

хәётдаги турли ўзгаришларни сакла-ниб ёки шаҳарнинг ибратли ҳаёт сабоқла-ри ҳикоя қилинди.

Дарҳақиқат, дунёга келган инсон зоти борки, узоқ умр кўриши, баҳти тур-муши кечириши орзу қиласди. Бу эса иқлим, табиии шарф-шароит каби омила-рдан ташқари, ошага, одамнинг касб-кори, феъли, қолаверса, жамиятдаги соглом муҳитга ҳам боғлиқ. Буни бил-ган киши тўғри яшишга, ўзида яхши хислатларни тарбиялашга ҳаракат келди.

Бироқ ҳалқимиз тажрибадан ўтказиб, асрлар давомида кўплаб келган янга шундай омиллар ҳам борки, улар фақат ми-ллатимизга хос бўлган тушунчалар, қад-рияни фазилатлардир. Булар — ибо, ҳаё, ор-номус, каштанинн ҳарбий, ошага да тўғри муносабат, дину дўёнат... Бу-гун орамизда яшатганд табаррук бобо ва момоларимизнинг ана шундай панду насиҳатларни ёш авлод вакилларига ет-казиш танловимизнинг янга бир муҳим максадидир.

Хорматли ҳамкаслар!

Декабрь ойида танлов якунланади. Вақт оз қолаяти, совринлар сизни кутмоқда. Биз эса сизлардан энг яхши мақола ва сұхбатларни кутамиз.

ТАНЛОВ ГОЛИВЛАРИНИН ҚҮЙИДАГИ МУКОФОТЛАР КУТМОҚДА:

Биринчи ўринга — компютер; Иккинчи ўринга — рангли телевизор; Иккита учинчи ўринга — видеомагнитафон. Бундан ташкири, учта рағбатлантируви мукофот (диктафонлар) таъсис этилган.

ТАНЛОВ ТАШКИЛОТЧИЛАРИ:

Ўзбекистон Республикаси МЕҲНАТ ВА АХОЛНИ ИЖТИМОИЙ МУХОФАЗА КИЛИШ ВАЗИРЛИГИ, «ЭКОСАН» ҳалқаро ташкилоти, Ўзбекистон фахрийларни ижтимоий қўллаб-куватлаш «НУРОНИЙ» жамғараси, «ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ» газетаси таҳририяти. Газетамизда ўзлон килинган танлов материаллари йил охиринда тўлпаниб, «Ўзбекистон овози» газетаси кутубхонаси туркумида китоб ҳолида нашр этиллади.

Қора қилмиш

Ичкилик пайдо бўлибдики, инсоннинг балоларга гирифтади. Ичкилик билан ҳеч кимнинг шохи чиқмакан...

— Аям мени боғчадан энди олиб келганди, — деди 5 ёшли гулоҳ Асадбек Шарипхонов. — Синглам Муслимна бешинда ухлаб ётган эди. Озроқ вақт ўтиб кўнчадан машина овози келди. Аям «даданг келди шекили», деб кўчага чиқиб кетди. Кейин дадам «Асад!», деб мени чиқириди. У маст бўлиб келса язми, бизни сўкиб урадди. Кароват панаисига яширишиб олдим. Бешинадаги синглам кўрқиндан ўтибони кетиб йиглади. Дадам уни ёғидаги этик билан тепди. Кейин ениб олиб, бир кўлда кўтарида. Синглам йигламади. Кейин оғизи кўпиди. Кейин оғизи кўпиди. Кейин оғизи кўпиди...

Кўлиб тушди... У ичини келса, доим бизларни урадди. Бир мартини бошимга дазмол билан урган. Аямга «ароқ ич!», деб уришарди, бир марта азмни бошига стулья билан ураверарди. Кайининг

сўм экан. Кирақашга бераёт-тиб сўкниди. «Кўйинг, сўкнанг!» дебман-да, шундан кейин мени ура кетди. Чап кўзимга, бошимга мушт туширди. Зўрга кочиб кўшнининг яширидиндим. Болаларидан хавотир олдим. Чунки эрин маст бўлгандига уларни хам ураверарди. Кайининг

мотли. Ичиб «шер-га айланиб, турфа «қаҳрамонликлар» кўрсатган. Охир-оқибатда ўз фарзандини ўлдириб бадном бўйди...

Шу йил 27 май куни бўлиб ўтган жиноти ишлари бўйича вилоят суди мажлисида ўёвуз ишидан пушаймон эканлигини билдирид. Одинрек эса..., хатто қизасининг ўзимининг хотинига ағдармокчи ҳам бўлди, «Болани хотиним ерга ташлашиб олгар», деган тұмдан ҳам тоймади. Лекин тирик гувоҳлар, далилий аш-шар олдида ёлғон чиплакка қиди. Унда сур хумки билан 16 йилга озодидан маҳрум этиш жасози тайинланди.

Ичкилик сабабли ота ўз фарзанди ҳаётга зомин бўлди, муштипар она бошига кулфат тушди. Оила барбод бўйди.

Котил отанинг сўнгги пушаймонидан ҳеч фойда йўқ, албатта. Аммо, бу мудхиж воеқа бошқаларга сабок бўлар деб ўйлайди.

Абдуллақон БЕГМАТОВ, профессор

Фарғона вилоят прокуратурияси бўлим бошлиги, Ҳоликназар ЖЎРАБОЕВ, журналист

лимга ёрдам сўраб телефонида. У кизи билан келиб ўйимизга, кириб кетишиди. Орадан бир минут ўтиб-утмай кайинсизнинг «Войдод, боланги ўлдириб кўйилсан-ку!», деган овозини эшилтидим. Чигирсанга кириб кетишиди. Оила барбод бўйди.

Котил отанинг сўнгги пушаймонидан ҳеч фойда йўқ, албатта. Аммо, бу мудхиж воеқа бошқаларга сабок бўлар деб ўйлайди.

Котил ота — Каҳрамон Комилов 1974 йилда Кўкон шахрида туғилган. Олий маълу-

O'ZBEKISTON
OVOZI

Футбол

ИККИНЧИ ДАВРА
БОШЛАНДИ

Футбол бўйича ўзбекистон XIV милий чемпионати олий лига жамоалари иккича давра бахшарни бошлашади. Якунланган ўн тўртунчи тур учрашувлари бирорта ҳам дуранг натиҳа қайд этилмаганини билан мухлисилар.

Биринчи давра карвоноши «Насаф» жамоаси эса ўз майдонида пойтат темирйўлчиларни кабул килди. Енингизда бўлса, бу иккича жамоанинг Тошкентдаги бахшида каршиликлар 2:1 хисобида зафар кишишанди. Шу туфайли бўйинга жадид хозирланган «Покомотив» футбольчилари Қаршида мезонларга муносиб кириши кўрсатиши. Гарчидан, унга мураббийлар шабабида катор ўзгаришар юз берган. Боз мураббий Таймуров, Арамуродов, етаки Ҳайрик, Леонид Кошелев, Бахтиёр Ашурматолов жамоанинг оғизлийлари оғизлийлари.

(Боз мураббийлар шабабида катор ўзгаришар юз берган.)

Алимқул СULTONOV (Bosh muharrir o'rinosbor)

Andrey ORLOV (Bosh muharrir o'rinosbor)

Norbobo SHAKAROV (Nomoz SA'DULLAYEV)

To'lebbergen QAIPIBERGENOV

Muslibiddin MUHIDDINOV

Olim MUROD OV

Abdug'an MAMASODIQOV (Mas'ul kotib)

MUASSIS:

ЎЗБЕКИСТОН XALQ DEMOKRATIK PARTIYASI MARKAZIY KENGASHI

BO'LIMLAR:

Siyosat, partiya va xalqaro hayot 133-10-13

Ma'naviyat va ma'rifat 133-69-45

Ijtimoimy hayot va iqtisodiyot 133-20-36

Parlament va huquq 133-67-21

Ekologiya, salomatlik va odob-ahloq 133-44-55

Axborot, sport va harbiy vatanparvarlik 133-21-43

Xatlar va omoviyish ishlari 133-12-56 (Tel. Faks)

Mas'ul kotib 133-72-83

Reklama va e'lolar 133-38-55, 133-47-80

VILOYAT MUXBIRLARI:

Andijonda — 25-32-70

Buxoroda — 222-10-92

Gulistonda — 25-22-32

Jizzaxda — 5-49-85

Navoiyda — 223-83-73

Namanganda — 6-43-43

Nukusda — 222-70-15

Samarqandda — 35-20-54

Urganchda — 226-51-35

Farg'onada — 26-43-62